

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบของผู้ปกครองโรงเรียนหนองแวงบึงงามในการเป็นครูที่บ้าน ผู้วิจัยได้นำเสนอลำดับขั้นตอนการสรุปผลการวิจัย ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ
5. บทเรียนที่ได้จากการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน
2. เพื่อสร้างและยืนยันรูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะของผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน
 - 1.1 คุณลักษณะของผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้านพบว่า ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) การอบรมเลี้ยงดู 2) การดูแลสุขภาพ และพัฒนาการตามวัย 3) การจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมของบ้านที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 4) การสร้างระเบียบวินัย ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม 5) การสอน การถ่ายทอดความรู้ และจัดการเรียนรู้ที่บ้าน 6) การประสานความร่วมมือ สร้างเครือข่ายกับครอบครัวอื่น ๆ ชุมชนและโรงเรียน
 - 1.2 คุณลักษณะด้านการอบรมเลี้ยงดู พบว่า ประกอบไปด้วยคุณลักษณะย่อย 6 ด้านคือ 1) การเอาใจใส่ ดูแลให้ความสบาย และปลอดภัย 2) การร่วมพูดคุย สนทนา และสื่อสารที่ดี กับลูก 3) การเอาใจใส่คำถามคำตอบของลูก อธิบาย เรื่องที่ลูกไม่เข้าใจอย่างใจเย็น 4) การชมเชยให้กำลังใจ ชื่นชมเมื่อลูกประสบ 5) การให้อิสระทางความคิด การพูดและการ

กระทำต่อเด็กอย่างเหมาะสม 6) การปฏิบัติต่อกฎอย่างยุติธรรมไม่บังคับหรือตามใจมากเกินไป

1.3 คุณลักษณะด้านการดูแลสุขภาพและพัฒนาการตามวัย พบว่าประกอบไปด้วยคุณลักษณะย่อย 5 ด้านคือ 1) การมีความรู้และเข้าใจในพัฒนาการเด็ก 2) การเล่น พูดคุย และหยอกล้อกับลูก 3) การส่งเสริมให้ลูกออกกำลังกาย เล่นกีฬา หรือเล่นกลางแจ้ง 4) การดูแลสุขภาพและพาไปตรวจสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ 5) การฝึกการพูด การฟัง การสังเกต และการวิเคราะห์ให้ลูก

1.4 คุณลักษณะด้านการจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมของบ้านที่ส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่าประกอบไปด้วยคุณลักษณะย่อย 4 ด้าน คือ 1) การสื่อสารในครอบครัวด้วยถ้อยคำสุภาพ 2) การตั้งคำถาม และฝึกค้นหาคำตอบด้วยเหตุผลบ่อยๆ 3) การให้ลูกฝึกอ่าน ทำการบ้าน และทบทวนบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ 4) การจัดเตรียมห้องหรือบางส่วนของห้องให้เป็นสัดส่วนรวมทั้งจัดหาอุปกรณ์ เครื่องเล่น และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้

1.5 คุณลักษณะด้านการสร้างระเบียบวินัย ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม พบว่าประกอบไปด้วยคุณลักษณะย่อย 5 ด้าน คือ 1) การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก 2) การฝึกให้ลูกมีความเชื่อมั่นในตนเอง 3) การฝึกให้ลูกรับผิดชอบ รู้จักอดทน รู้จักความสำเร็จ และผิดหวัง 4) การเอาใจใส่ดูแลเรื่องความประพฤติ ฝึกเรื่องมารยาท และการเข้าสังคม 5) การส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

1.6 คุณลักษณะด้านการสอน การถ่ายทอดความรู้ และจัดการเรียนรู้ที่บ้าน พบว่าประกอบไปด้วยคุณลักษณะย่อย 5 ด้าน คือ 1) การสอนด้วยความเต็มใจไม่ดูค่าและไม่บังคับให้เรียน 2) การสอนโดยวิธีการไม่ต้องมีแบบแผน แต่มีเวลาให้กับลูก 3) การสอนการบ้าน อ่านหนังสือให้ลูกฟัง 4) การเอาใจใส่ คอยกระตุ้น และสนทนาเรื่องการเรียนรู้ที่โรงเรียน เพื่อเสริมความรู้และประสบการณ์ที่บ้าน 5) การถ่ายทอดความรู้จากประสบการณ์ และทักษะในอาชีพได้

1.7 คุณลักษณะด้านการประสานความร่วมมือ สร้างเครือข่ายกับครอบครัวอื่น ๆ ชุมชนและโรงเรียน พบว่าประกอบไปด้วยคุณลักษณะย่อย 4 ด้าน คือ 1) การอาสาสมัคร ทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน เช่นเป็นวิทยากรพิเศษ จัดหาสื่อ อุปกรณ์หรือทุนการศึกษา 2) การร่วมประชุม ติดต่อสื่อสาร กับคณะครูผู้ปกครองอื่น ๆ ในการแก้ปัญหาของนักเรียน 3) การประสานแหล่งค้นคว้า แหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) การรวมกลุ่มหรือสร้างเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อพัฒนาตนเอง

2. การสร้าง และยืนยันรูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน

2.1 รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน ประกอบด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เวทีชาวบ้านเรียนรู้ร่วมกัน การประเมินและสรุปผลการพัฒนา ประกอบด้วย 8 หน่วยการเรียนรู้ ระยะเวลาในการพัฒนารวมทั้งหมด 6 เดือน

2.2 ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินคุณลักษณะของผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน

3.1 การใช้แบบสอบถามประเมินการพัฒนาคุณลักษณะของผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน โดยผู้วิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัยประเมิน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการสอน การถ่ายทอดความรู้ และจัดการเรียนรู้ที่บ้าน ($\bar{X} = 4.50$) ด้านการสร้างระเบียบวินัย ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ($\bar{X} = 4.30$) การจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมของบ้านที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.23$) ด้านการประสานความร่วมมือ สร้างเครือข่ายกับครอบครัวอื่น ๆ ชุมชนและโรงเรียน ($\bar{X} = 4.21$) ด้านการดูแลสุขภาพและพัฒนาการตามวัย ($\bar{X} = 4.09$) และด้านการอบรมเลี้ยงดู ($\bar{X} = 4.00$)

3.2 การใช้แบบสอบถามประเมินการพัฒนาคุณลักษณะของผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน โดยผู้ปกครองประเมินตนเอง พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ด้านการสอน การถ่ายทอดความรู้ และจัดการเรียนรู้ที่บ้าน ($\bar{X} = 4.49$) การจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมของบ้านที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.40$) ด้านการสร้างระเบียบวินัย ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ($\bar{X} = 4.36$) ด้านการประสานความร่วมมือ สร้างเครือข่ายกับครอบครัวอื่น ๆ ชุมชนและโรงเรียน ($\bar{X} = 4.31$) ด้านการดูแลสุขภาพและพัฒนาการตามวัย ($\bar{X} = 4.29$) และด้านการอบรมเลี้ยงดู ($\bar{X} = 4.24$)

3.3 การสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ปกครองที่ร่วมพัฒนา เพื่อประเมินคุณลักษณะของผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน พบว่า ผู้ปกครองที่ร่วมพัฒนามีคุณลักษณะของผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้านทั้ง 6 ด้าน

จากผลการประเมิน โดยผู้วิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย ผู้ปกครองประเมินตนเองและลูกของผู้ปกครองประเมิน มีความสอดคล้องกัน โดยคุณลักษณะด้านการสอน การถ่ายทอดความรู้ และจัดการเรียนรู้ที่บ้านปฏิบัติได้มากที่สุด ส่วนด้านการอบรมเลี้ยงดูปฏิบัติได้น้อยที่สุด ซึ่ง

สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการพัฒนาผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการพัฒนารูปแบบของผู้ปกครองโรงเรียนหนองแวงบึงงามในการเป็นครูที่บ้าน มีข้อค้นพบที่น่าสนใจเห็นควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน จากการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ และการจัดสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus Group Discussion) เพื่อวิพากษ์คุณลักษณะและรูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน ได้แก่คุณลักษณะของผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน 6 ด้าน คือ 1) การอบรมเลี้ยงดู 2) การดูแลสุขภาพ และพัฒนาการตามวัย 3) การจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมของบ้านที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 4) การสร้างระเบียบวินัย ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม 5) การสอน การถ่ายทอดความรู้ และจัดการเรียนรู้ที่บ้าน 6) การประสานความร่วมมือ สร้างเครือข่ายกับครอบครัวอื่น ๆ ชุมชนและโรงเรียน และรูปแบบวิธีการพัฒนา สอดคล้องกับแนวคิดของ จุมพล หนีมพาลิช (2539 : 121) การอบรมเลี้ยงดูลูกเป็น โอกาสให้พ่อแม่กับลูกคลุกคลีกัน ในแบบที่มีการให้และการรับ การคลุกคลีกันนี้ย่อมเกิดผลเป็นพิเศษในการสร้างความสัมพันธ์ พ่อแม่ คือ ต้นเหตุของความสุขหรือความทุกข์ทั้งปวงของเด็ก สอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต (2548 : 4) ที่กล่าวว่า สายใยความรักความผูกพันระหว่างเด็กกับพ่อแม่เป็นความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง มั่นคง และยาวนาน เป็นพลังยิ่งใหญ่ที่ช่วยผลักดันให้การดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ ประสบความสำเร็จได้ สอดคล้องกับสุพัตรา สุภาพ (2531 : 95) ที่กล่าวว่า พ่อแม่เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการให้การศึกษาแก่บุตรหลานของ สอดคล้องกับรุ่ง แก้วแดง (2541 : 172-173) กล่าวว่า ลักษณะเด่นในความเป็นครูของพ่อแม่ที่แตกต่างไปจากครูปกติหรือมากกว่าครูทั่วไป ก็คือ 1) พ่อแม่ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ความห่วงใยต่อลูก อย่างมากจนยากที่จะหาความรักของครูอาชีพมาทดแทนได้ 2) พ่อแม่เป็นครูตลอดชีวิต ที่ให้การอบรมสั่งสอนลูกได้ตลอดเวลา ครอบคลุมเท่าที่พ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่ 3) พ่อแม่เป็นครู 24 ชั่วโมง คือ ไม่ได้เป็นครูเฉพาะในเวลาราชการเหมือนครูอาชีพ ลักษณะความเป็นครูของพ่อแม่ทั้ง 3 ประการนี้ เป็นคุณสมบัติของครูที่ดีที่สุดในโลก และ พนม พงษ์ไพบูลย์ (2542 ข : 15) กล่าวว่า การเรียนรู้ในยุคใหม่นั้น มิได้เกิดขึ้นที่โรงเรียนหรือห้องเรียนเท่านั้น แต่เกิดขึ้นได้อย่างกว้างขวางในสถานที่ต่าง ๆ

แม้แต่ในบ้านก็จัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ได้ เพราะความรู้ต่าง ๆ สามารถเรียนรู้ได้เองในเวลารวดเร็ว เข้าใจง่าย โดยผ่านทางสื่อทันสมัยต่าง ๆ เช่นคอมพิวเตอร์ สื่อมวลชน ฯลฯ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น น่าสนใจมากขึ้น และเกิดประสิทธิภาพได้มากขึ้น

ด้วย ในส่วนของพรชัย ภาพันธ์ (2543 : 20) กล่าวว่า หากผู้ปกครองจัดบรรยากาศที่บ้านให้เกิดการเรียนรู้หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ก็จะทำให้เวลาที่เด็กอยู่นอกโรงเรียนเกิดการเรียนรู้ทุกเวลา ทุกสถานที่เป็นการสร้างลักษณะนิสัยในการเรียนรู้ให้แก่เด็กด้วย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ง : 1-15) ก็กล่าวถึงการศึกษที่บ้านและชุมชนร่วมรับผิดชอบ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และจะเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในที่สุด ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย และยังเป็นการศึกษาที่ผสมกลมกลืน ไปด้วยกับการดำเนินชีวิตอีกด้วย สอดคล้องกับสิรินทร์รัตน์ ทองปาน (2544 : 6) กล่าวว่าผู้ปกครอง คือแหล่งทรัพยากรของโรงเรียนหากมีการจัดการและประสานงานที่เหมาะสมก็จะนำพลังที่ซ่อนเร้นเหล่านี้ออกมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุตรหลานและโรงเรียนอันเป็นที่รักของพ่อแม่ ผู้ปกครองทุกคน สอดคล้องกับ Grolnick and Slowiazek (1994 : 238) ได้กล่าวถึงและให้นิยามของการประสานความร่วมมือของผู้ปกครอง คือ การอุทิศทรัพยากรโดยผู้ปกครอง ประกอบกับครอบครัว ก็คือตัวแบบจำลองของชุมชนหรือสังคม สอดคล้องกับ ณรงค์ เสงี่ยมประสา (2538 : 87) กล่าวว่า โดยธรรมชาติ ผู้ปกครองต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชุมชนที่โรงเรียนนั้นๆ ตั้งอยู่ (Parents are a natural link to the communities) สอดคล้องกับ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537 : 271) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองว่าเป็นยุทธศาสตร์ในการระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคมเข้ามาช่วยในการจัดการศึกษา (All for Education) ได้โดยง่าย

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน ประกอบไปด้วย การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาด้วยตนเอง เวทีชาวบ้านเรียนรู้ร่วมกัน การประเมินและสรุปผลการพัฒนา ประกอบด้วย 8 หน่วยการเรียนรู้ ระยะเวลาในการพัฒนารวมทั้งหมด 6 เดือน เนื่องจากรูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้านได้สร้างเพื่อความเหมาะสมกับบริบทของผู้ปกครองที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม จึงทำให้ผู้ปกครองที่ร่วมพัฒนาสามารถนำรูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน มาใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง การรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ปกครองที่ร่วมพัฒนา มีแนวทางในการตรวจสอบคุณลักษณะของผู้ปกครอง เพื่อที่จะสามารถนำองค์ความรู้มาใช้ในการพัฒนาผู้ปกครองที่จะส่งผลไปถึงลูกหลานของตนเอง สอดคล้องสัมพันธ์กับกาญจนา บุญส่ง และคณะ (2545 : 152) ที่ได้วิจัยรูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากร

เรียนรู้เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน ได้ดำเนินการตรวจสอบรูปแบบ ตรวจสอบและวิพากษ์หลักสูตรสถานศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ สอดคล้องกับสัมพันธ์ อินทวงศ์ (2548 : 47-48) ได้วิจัยการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม สำหรับเสริมสร้างสมรรถภาพครูคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม โดยมีขั้นตอนคือ การวิเคราะห์สถานการณ์ โดยการสัมภาษณ์หัวหน้าหมวดคณิตศาสตร์เพื่อนำข้อมูลไปสร้างแบบสอบถามเพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมของครูคณิตศาสตร์ จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมซึ่งประกอบไปด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาบทเรียนการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายหลักสูตร ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การจัดทำแผนการสอนที่เน้นกระบวนการและการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และขั้นการนำหลักสูตรไปใช้ และขั้นการประเมินผลการฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ได้รับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาในแต่ละหัวข้อวิชาหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม และผู้ได้รับการอบรมตอบแบบประเมินผลการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเสริมสร้างสมรรถภาพครูคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และงานวิจัยของสุวิมล โพร้กกลิ่น (2549 : 88) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีขั้นตอนในการสร้างและพัฒนา รูปแบบดังนี้ 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ 2) สร้างรูปแบบ โดยการจัดทำร่างรูปแบบตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ปรับปรุงรูปแบบ จัดทำคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบ ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ 3) ทดลองใช้รูปแบบ และ 4) ประเมินผลการใช้รูปแบบ สอดคล้องกับ สุรัต แสงสว่าง (2553 : 61-62) และแสงเพียร งานดี (2553 : 51) ที่กล่าวว่า รูปแบบการประเมินที่ใช้ตัวบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิในตนเอง เป็นเครื่องมือการประเมินผลโดย ให้ความเชื่อว่า ผู้ทรงคุณวุฒิในตนเองจะเที่ยงธรรมและมีวิจารณญาณที่ดี ทั้งนี้ มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ และความชำนาญการของผู้ทรงคุณวุฒิในตนเอง

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน ประเมินโดย 1) การใช้แบบสอบถาม โดยผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยประเมิน 2) การใช้แบบสอบถามโดยการให้ผู้ปกครองประเมินตนเอง และ 3) การสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ปกครองที่ร่วมพัฒนา เพื่อประเมินการพัฒนาคุณลักษณะของผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน ทั้ง 6 ด้าน รูปแบบการพัฒนา สามารถพัฒนาคุณลักษณะของผู้ปกครองที่ร่วมพัฒนา ทั้ง 10

คน โดยมีข้อค้นพบจากการวิจัยที่สำคัญ คือคุณลักษณะด้านการสอน การถ่ายทอดความรู้ และจัดการเรียนรู้ที่บ้านปฏิบัติได้มากที่สุด ส่วนด้านการอบรมเลี้ยงดูปฏิบัติได้น้อยที่สุด

ด้านการการสอน การถ่ายทอดความรู้ และจัดการเรียนรู้ที่บ้าน

จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะในด้านการการสอน การถ่ายทอดความรู้ และจัดการเรียนรู้ที่บ้าน ของพ่อแม่ผู้ปกครอง คือความสามารถด้านการสอน การถ่ายทอดความรู้ จัดการเรียนรู้ที่บ้าน การสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นความต้องการพัฒนาสูงสุดของผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน จึงทำให้นำไปสู่การปฏิบัติตามคุณลักษณะของผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน ได้มากที่สุดสอดคล้องกับ พิมพา ตามี (2540 : 98-102) ได้ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บทบาทและความสำคัญของบ้านเป็นพื้นฐานให้การศึกษาอบรมเด็ก พ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทตอบสนองความต้องการทางร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ผู้ปกครองต้องการร่วมเป็นวิทยากรพิเศษ สนับสนุนอุปกรณ์การสอน แหล่งความรู้ สถานประกอบการ ต้องการให้ครูแนะนำการสอนการบ้าน การสอนอ่าน การสอนเขียน การสอนคณิตศาสตร์ และชี้แจงเกี่ยวกับการวัดประเมินผลให้ผู้ปกครองเข้าใจ นอกจากนี้ยังต้องการให้ครูเยี่ยมบ้านนักเรียน ต้องการร่วมประชุม ปรึกษาหารือเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียนรวมถึงการฝึกอบรมวิชาชีพครูด้วย สอดคล้องกับ ชีรภัทร์ เจริญดี (2542 : 15-16) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาและเรียนรู้ที่บ้าน ซึ่งบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองต่อการพัฒนาสติปัญญา โดยเชื่อว่าการศึกษาในวัยเรียนผู้ปกครองควรจัดให้เพิ่มเติมที่บ้าน พ่อแม่ควรเป็นครูคนแรกของลูก ความรักของพ่อแม่เป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ของการศึกษาในระยะแรกของเด็กที่บ้าน พ่อแม่สามารถใช้ความรักเป็นสิ่งส่งเสริมความกล้าซึ่งจะเพิ่มความงอกงามทางสติปัญญา งานที่เด็กทำในหน้าที่ประจำวันภายในบ้าน เด็กจะเรียนรู้ขณะทีกิน เล่น ช่วยเหลืองาน และร่วมกิจกรรมในครอบครัว เครื่องใช้และของเล่นภายในบ้านจะถูกนำมาเป็นอุปกรณ์การสอนให้กับเด็ก พ่อแม่ควรรหาโอกาสสอนลูกโดยวิธีการที่ไม่ต้องมีแบบแผน เพียงแต่ใช้เวลาอยู่กับลูกให้มากขึ้น อย่างบังคับให้เด็กเรียน สอนเมื่อความสนใจของเด็กอยู่ในระดับสูง และหยุดสอนเมื่อความสนใจของเด็กลดลง อีกทั้งควรให้การเสริมแรงที่เหมาะสม สอดคล้องกับสมพร พึ่งอุดม (2544 : 9-14) กล่าวถึงคุณสมบัติหนึ่งของพ่อแม่ คือพ่อแม่ต้องรู้จักลูกในทุก ๆ ด้านเช่นการเรียนรู้ตามแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน บทบาทของพ่อแม่คือจะต้องคอยสังเกต คอยศึกษาค้นคว้าเรื่องราวของเด็กๆ อย่างเปิดใจกว้าง หากผู้ใหญ่ที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก ทั้งพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ พี่เลี้ยงและคุณครูสามารถเข้าถึงศักยภาพอัน

เป็นปัจเจกลักษณะของเขาได้ มีปฏิสัมพันธ์กับเขาอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน ที่สำคัญผู้ใหญ่ต้องกลับไปเรียนรู้ธรรมชาติการอยู่ร่วมกับเด็ก ต้องหัดมองโลกด้วยสายตาแบบเด็ก ๆ จะเอาเหตุผลและวิธีคิดแบบผู้ใหญ่มาใช้ทุกเรื่องไม่ได้ สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 86-88) ได้กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ และจัดการเรียนรู้ที่บ้าน โดยครอบครัวเรียนรู้ร่วมกัน บ้านเรียนไม่ใช่การย้ายโรงเรียนไปไว้ที่บ้านและไม่ใช่การที่พ่อแม่ตั้งตัวเป็นผู้สอนวิชาความรู้ให้กับลูกแทนครู แต่ที่ถูกควรเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ครอบครัวทั้งครอบครัวกำลังเรียนรู้ร่วมกัน พ่อแม่เรียนรู้ร่วมกันไปกับลูก สามารถที่จะเรียนรู้ได้จากกันและกัน ซึ่งสุดท้ายจะไม่ใช่แค่การเรียนการสอน แต่จะกลายเป็นทั้งเนื้อทั้งตัว เป็นวิถีชีวิตทั้งหมดของครอบครัว นอกจากนี้ยังขยายไปถึงการมีปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนรู้กับสังคมนอกบ้านทั้งในครอบครัว ญาติมิตร สอดคล้องกับ บุษบา สามย่าน (2552 : 77) ได้กล่าวถึงบทบาทของพ่อแม่กับการศึกษาและการเรียนรู้ของลูกว่า พ่อแม่คือครูคนแรกของลูก พ่อแม่ต้องไม่ลืมบทบาท นอกจากเป็นพ่อแม่ก็ต้องเป็นครูคอยสอน ควรแบ่งเวลามาดูแลลูกในการปูพื้นฐาน เช่น ทำสิ่งแวดล้อมรอบตัวของลูกเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้สนุก การหัดอ่านหัดเขียนก็ควรเริ่มจากภาพที่ดูสวยงาม เมื่อถึงเวลาเด็กเรียนก็ควรแบ่งเวลามาสอนการบ้าน อธิบายในเรื่องที่ลูก ไม่เข้าใจให้เข้าใจอย่างใจเย็น ข้อแตกต่างระหว่างความเป็นพ่อแม่กับครูคือพ่อแม่มีความรักเอ็นดูมากกว่า และลูกจะอ่อนพ่อแม่ได้แต่จะอ่อนคุณครูไม่ได้ พ่อแม่เวลาสอนลูกจะต้องสอนแบบเอาจริง ตัดความใจอ่อนเพราะความรักความเอ็นดู ที่เป็นทุนเดิมออกให้หมดก่อน

ด้านการอบรมเลี้ยงดู

จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะในด้านการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ผู้ปกครองคือการเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด พุดคุยและสื่อสารที่ดี รับฟังความคิดเห็น ให้คำปรึกษาชมเชย ให้กำลังใจ ปฏิบัติต่อลูกอย่างยุติธรรมไม่บังคับหรือตามใจมากเกินไป ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ผู้ปกครองมีความต้องการพัฒนาน้อยที่สุด จึงทำให้การปฏิบัติตามคุณลักษณะในด้านการอบรมเลี้ยงดูทำได้น้อยที่สุด สอดคล้องกับ การศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2536 : 77-80) ได้กล่าวถึงบทบาทและคุณลักษณะของพ่อแม่ผู้ปกครองในด้านการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งครอบคลุม อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ทักษะคิดและค่านิยม พ่อแม่และผู้ใกล้ชิดเป็นแบบอย่างที่มีอิทธิพลต่อเด็กสูงมาก พ่อแม่ควรเห็นความจำเป็นที่จะอยู่กับลูกมากขึ้น ให้ลูกได้สัมผัสความรักและความอบอุ่นของพ่อแม่เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กมีปัญหาในการปรับตัวในอนาคต พ่อแม่มีส่วนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเด็กให้ดียิ่งขึ้น การที่พ่อแม่ไม่สนใจเด็กเป็นการผลิตประชาชนที่มีปัญหา

ให้แก่ประเทศในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับ ฉันทนา ภาคบังกช (2536 : 13 - 23) กล่าวว่าไว้ว่า ผู้ปกครองมีส่วนสำคัญที่สุดในการอบรมเลี้ยงดูเพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานแก่เด็ก เด็กจะเติบโตได้อย่างมีความสุขได้นั้นต้องอาศัยการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม ความรักความอบอุ่นที่เด็กได้รับในช่วงวัยนี้มีความสำคัญและมีอิทธิพลมากที่สุดต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ พัฒนาการด้านสังคมทำให้เด็กมีลักษณะของผู้ที่สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกับ อมรวิรัช นาคทรพรพ (2543 : 129-134) ได้นำเสนอบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ที่นำไปสู่การส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของลูกและการพัฒนาบุคลิกภาพของลูกไว้ว่าบทบาทของพ่อแม่สามารถเป็นโปรโมเตอร์นักคิดจัดสถานการณ์ให้ลูกสำรวจสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอแสดงความชื่นชมต่อผลงาน และความคิดที่แปลกใหม่ ของลูก เป็นต้นแบบที่ดีของการริเริ่มสร้างสรรค์ด้วยการหากิจกรรมต่าง ๆ ที่ครอบครัวสามารถสร้างสรรค์ร่วมกัน สามารถส่งเสริมให้ลูกตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เองมีกิจกรรมระดมสมองเพื่อแก้ปัญหา ร่วมกับลูก ช่วยลูกคิดถึงผลกระทบต่าง ๆ จากการตัดสินใจ ส่งเสริมการเป็นนักหาข้อมูลของลูก ให้กำลังใจเมื่อลูกตัดสินใจไม่ถูกบ้าง เป็นผู้ว่าการสื่อสาร โดยให้ลูกมีส่วนร่วมอยู่ในวงสนทนาอยู่เสมอ กระตุ้นให้ลูกพูดแสดงความคิดความรู้สึก แนะนำวิธีการพูดและการแสดงออกที่เหมาะสมแก่โอกาสต่าง ๆ พ่อแม่เป็นตลกประจำบ้านโดยการหาเวลาว่างแต่ละวันเล่นกับลูก หาอะไรสนุกสนานทำด้วยกัน มีอารมณ์ขันและแสดงอารมณ์ขันในกิจวัตรประจำวัน พ่อแม่เป็นนักทรงรัก ลิทธิมนุษยชน โดยแสดงความเคารพในสิทธิและแสดงความคิดเห็นของลูก ส่งเสริมให้ลูกได้สัมผัสกับบุคคลและความคิดที่หลากหลายเพื่อเพาะสร้างความเคารพแก่ผู้อื่น สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2544 ข : 26-27) ที่เสนอกิจกรรมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้ที่บ้าน คือการให้ความรัก โดยการเอาใจใส่ดูแล ให้ความสบาย และความปลอดภัย มีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน การให้ลูกได้มีเวลาส่วนตัวที่จะทำในสิ่งที่เขาสนใจและแสดงออกอย่างหลากหลาย ให้อิสระทางความคิด การพูดและการกระทำแก่เด็กอย่างเหมาะสม แสดงความสนใจหรือชื่นชมในสิ่งที่ลูกนำเสนอหรือการค้นพบสิ่งต่าง ๆ แก่ลูกตามควรแก่กรณี มีการอดทนในการรับฟังความคิดเห็นและผลงาน โดยการหลีกเลี่ยงการลงโทษที่ลูกไม่เข้าใจความคิดของตน เสริมสร้างให้ลูกมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความพึงพอใจ และให้การยกย่อง หรือเลือกดูรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ สอดคล้องกับ รัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกา (U.S. Department of Education. 2000 : 2) ได้ประกาศวิสัยทัศน์ทางการศึกษา ข้อ 8 ซึ่งก็มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูในฐานะเป็นพ่อแม่ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นหน้าที่ตามธรรมชาติของพ่อแม่อยู่แล้ว เน้นผู้ปกครองให้อบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องเหมาะสมโดยเฉพาะการจัดการ และการตรวจความพร้อมทางด้าน

ร่างกายของเด็กเพื่อเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็ก

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบของผู้ปกครอง โรงเรียนหนองแขงบึงงามในการเป็นครูที่บ้าน ในครั้งนี้ได้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำรูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้านนี้ ไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาเพื่อให้ผู้ปกครองนักเรียนได้ร่วมพัฒนาตนเองเพื่อลูก และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา

1.2 การนำรูปแบบการพัฒนานี้ไปใช้ คณะผู้ดำเนินการพัฒนาควรทำความเข้าใจรูปแบบ การกำหนดคุณลักษณะของผู้ปกครอง สื่อและเครื่องมือในการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการ หรือระดับความรู้พื้นฐานของกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา

1.3 การนำรูปแบบการพัฒนานี้ไปใช้ จะต้องใช้ระยะเวลาค่อนข้างยาวนานและจะต้องอาศัยความร่วมมือ จากผู้ปกครอง คณะครูและบุคลากรในโรงเรียน ชุมชนหมู่บ้าน ซึ่งจะต้อง มีความตระหนักร่วมกัน และสร้างความเข้าใจ สร้างเครือข่ายในการพัฒนา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาวิจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้ปกครองในการเป็นครูที่บ้าน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ปกครองเด็ก ช่วงอายุ 0-6 ปี

2.2 ศึกษาวิจัยเชิงสาเหตุในการเป็นครูที่บ้านที่มีประสิทธิผล

2.3 ศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายในการการพัฒนาครูที่บ้าน

2.4 ศึกษาถึงสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาตนเองในด้านอื่น ๆ ของผู้ปกครอง เพื่อจะได้แนวทางพัฒนาตนเอง และพัฒนานักเรียนให้สามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข